

*Routines als motor van taalstimulering
bij peuters en jongste kleuters.*

Dinsdag 1 maart 2016

Van 13u30 tot 15u30

Miranda Tobin

Schoolbegeleider BaO VLP

VLAAMS LASALLIAANS PERSPECTIEF

Doelen van deze namiddag

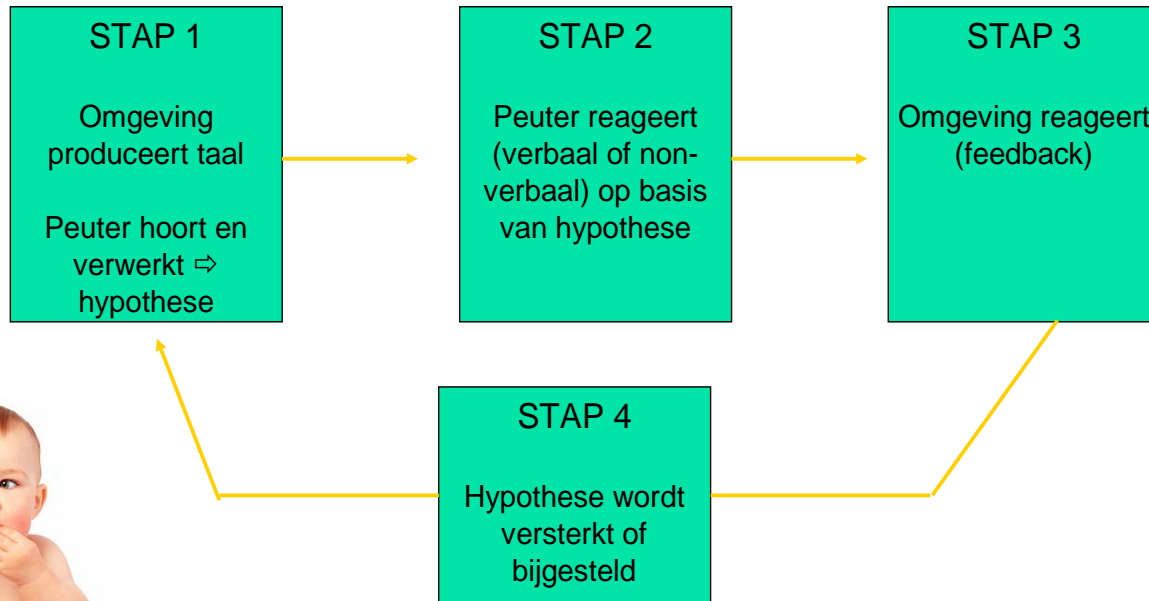

- Inzicht krijgen in het taalverwervingsproces van peuters en jonge kleuters.
- Ideeën en praktische tips aangereikt krijgen voor taalstimulering bij routines waarmee jullie aan de slag kunnen in de dagelijkse praktijk.
- Uitwisselen van ervaringen en goede praktijkvoorbeelden.

1. Hoe verwerven kinderen taal?

Natuurlijke taalverwerving van peuters

1. Hoe verwerven kinderen taal?

Stap 1: De peuter hoort taal en verwerkt wat hij hoort tot een hypothese.

- Jonge kinderen verwerven taal op een natuurlijke, spontane manier!

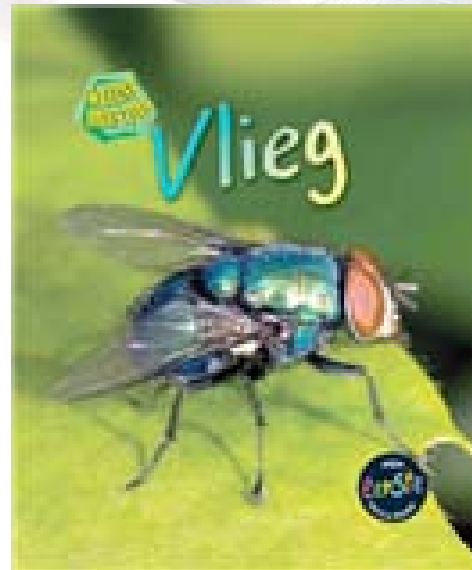
- Sponzen die taal die ze in hun omgeving horen gretig opzuigen.
- Dit gebeurt echter NIET passief!
De woorden, zinnen,.... worden (onbewust) verwerkt tot allerlei ideeën over taal + hypothesen
=> taalfouten!

1. Hoe verwerven kinderen taal?

Stap 2 De peuter gebruikt zelf taal (begrijpen of spreken) op basis van wat hij geleerd heeft. (hypothese)

Wanneer peuters zelf taal gaan gebruiken steunen ze daarbij op de hypothesen die ze eerder gevormd hebben!

1. Hoe verwerven kinderen taal?

Stap 3: De omgeving reageert op de taaluitingen van de peuter.

- Iedereen die met het jonge kind in contact komt: ouders, broers, zussen, juf, kinderverzorgster,...kunnen ingaan op de taaluitingen van de kleuter.
- Daarmee kunnen ze de hypothese van de kleuter bevestigen of ontkrachten
Voorbeeld van Jan : vlieg = vogel

1. Hoe verwerven kinderen taal?

Stap 4: De hypothese van de peuter wordt versterkt of bijgesteld.

De peuter krijgt reactie en gaat hypothese bijstellen

⇒ taal evolueert, verfijnt,...

⇒ Labelen, categoriseren, netwerkopbouw

2. Zeven principes voor het werken aan de mondelinge taalvaardigheid van peuters en jonge kleuters volgens Kris Van Den Branden

2.1 Taal en actie:

Concrete acties en ervaringen, alle zintuigen en heel het lichaam!

2.2 Actie en interactie:

Praten over acties, verwoorden wat je doet, vragen stellen, hardop nadenken,...

2.3 Persoonlijke betrokkenheid:

Acties en situaties die de kleuters zelf aanbelangen, werkelijkheidsnabij

2.4 Taal de hele dag!

Taalverwerving gebeurt doorheen de hele dag bij alle activiteiten!

2.5 Veel begrijpelijk taalaanbod, VEEL spreekkansen!

Taal is een kwestie van hoeveelheid!

2.6 Eerst begrijpen en dan produceren

Begrijpen meer dan ze kunnen zeggen

Vormfouten

2.7 Veiligheid en welbevinden

goed , veilig, competent voelen => leren

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

3.1 Geef de peuters een rijk taalaanbod:

3.2. Geef de peuters/kleuters zoveel mogelijk kansen om zelf taal te gebruiken.

3.3 Reageer op een goede manier op de taaluitingen van de peuters/kleuters (feedback)!

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

3.1 Geef de peuters een rijk taalaanbod:

3.1.1 Zorg voor **betrokken** peuters/kleuters

- Door je af te vragen of peuters interesse zullen hebben voor de activiteit die je wilt doen, of ze gemotiveerd zullen zijn om mee te doen en taalaanbod te krijgen.
- Door na te denken hoe je hun interesse kunt opwekken.
Bv. Roosjes-doosje
- Door tijdens de activiteit ervoor te zorgen dat de peuter blijvend interesse toont. Wanneer de aandacht verslapt probeer je zonder het te forceren de aandacht te herstellen.

3.1.2 **Begrijpelijk** taalaanbod

- Door spreektempo, woordkeuze en zinslengte af te stemmen op de peuter.
- Door wat belangrijk is te herhalen of te benadrukken
- Door het gebruik van bv: prenten, gebaren, extra uitleg ,... probeer ik de boodschap extra begrijpelijk over te brengen
bv durf een verhaal meerdere keren te vertellen,
op verschillende manieren(geluiden, materiaal, kamishibai, poppenkast,...)

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

3.1 Geef de peuters een rijk taalaanbod:

3.1.3 Een beetje boven het niveau van de peuter/jonge kleuter

- Door te zorgen dat mijn aanbod voldoende moeilijk is. D.w.z. ik reik nieuwe woorden aan in mijn interactie.
Belang van meespelen!!!
- Tijdens de interactie probeer ik nieuwe constructies uit die voor de peuter net iets boven zijn niveau zijn.

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

3.2. Geef de peuters/kleuters zoveel mogelijk kansen om zelf taal te gebruiken .

3.2.1 Door alle kleuters zoveel mogelijk **spreekkansen** te geven.

- Daarbij geef ik extra aandacht aan stille peuters en/of anderstalige peuters.
- Door peuters te helpen verwoorden.
- Door gerichte vragen te stellen die taal uitlokken.
- Inrichten van rijke hoeken

3.2.2 Door onderwerpen te kiezen die peuters aangeven of waarvan ik weet dat ze **hun interesse** zullen opwekken.

- Door peuters zelf een onderwerp te laten kiezen waarbij je hen ondersteunt.
- Door de onderwerpen die de peuters aanbrengen zo goed mogelijk uit te bouwen. Ga er op door, stel er vraagjes over en doe er iets mee.

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

3.3 Reageer op een goede manier op de taaluitingen van de peuters/kleuters (feedback)

3.3.1 Een goede interactie primeert!

- Ik onderbreek de spontane interactie met de peuter niet om de taal bij te sturen of te corrigeren.
- Ik richt me vooral op Wat (inhoud) de peuter me probeert te vertellen en niet in de eerste plaats op het HOE (vorm).

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

Ondersteuning door interactie

- Van open
- Naar meer gesloten
- Naar in de plaats zeggen van

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

Ondersteuning door interactie

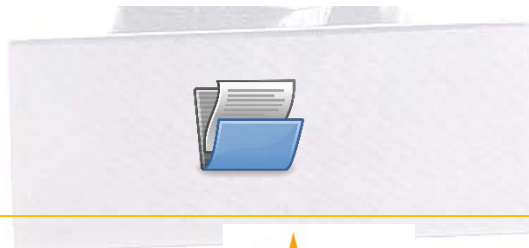
Soort vraag	Voorbeelden	Interactieniveau
Aanwijz-vragen	Wijs de spin maar aan op het plaatje.	Leveren geen verbale interactie op
Ja/nee Wie/wat/waar Of-of	Kan de spin ook vliegen? Wat vangt de spin in zijn web? Eet de spin vliegjes of bloemetjes?	Beperkt antwoord, éénwoordzinnen
Waarom Hoe	Waarom maakt de spin een web? Hoe doet de spin dat?	Uitgebreider antwoord, meerzinantwoorden
Tegendeel-vragen	Een spin in je bed, dat is toch niet griezelig?	Kinderen worden geprikkeld om te reageren
Vragen naar eigen ervaringen	Als er een spin in je slaapkamer zit, wat doe je dan?	Uitlokken, open vragen

3. Hoe kun je taalverwerving bij peuters en jonge kleuters stimuleren?

3.2 Reageren op fouten: do's en don'ts

- Ik verbeter nooit op een negatieve manier.
- Ik reageer op fouten door een model of goed voorbeeld te geven en door uit te breiden bv door nieuwe woorden of constructies te reiken.

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

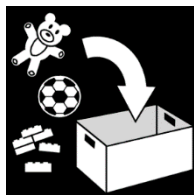
4.1 Wat zijn routines?

Weerkerende situaties die gekoppeld zijn aan een welbepaalde plaats en tijd

- Vaak beschouwd als niet productieve tijd met weinig ontwikkelingskansen

MAAR:

- Ze kaderen binnen de algemene ontwikkeling
- Ze moeten de nodige tijdsinvestering krijgen

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.2 Routines lenen zich uitstekend tot het stimuleren van de taalvaardigheid van jonge kleuters

- voortdurend handelen
- de hele dag door
- groot deel van de onderwijstijd
- kleuters gemotiveerd om hun behoeftes duidelijk te maken, zullen ze sneller geneigd zijn om te communiceren
- gevoelens
- herhaling => steeds dezelfde woorden en uitdrukkingen
=> herkenbare momenten => gevoel van veiligheid.

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.1 Verwelkomen en afscheid nemen

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.2 Zich verplaatsen op school

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters.

4.3 De Routines onder de loep

4.3.3 Jassen aan/uit

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.4 Toiletbezoek

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.5 Handen wassen

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.6 Opruimen

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.7 Neus snuiten

4. Routines als waardevolle momenten in het taalverwervingsproces van peuters

4.3 De Routines onder de loep

4.3.8 Eten en drinken

5. Routines als uitgangspunt om te werken aan woordenschat

1. Impliciet taalaanbod = taal de hele dag door!

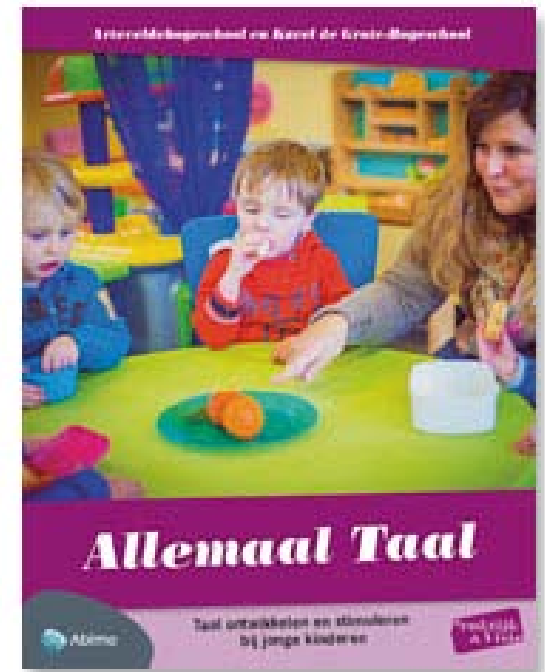
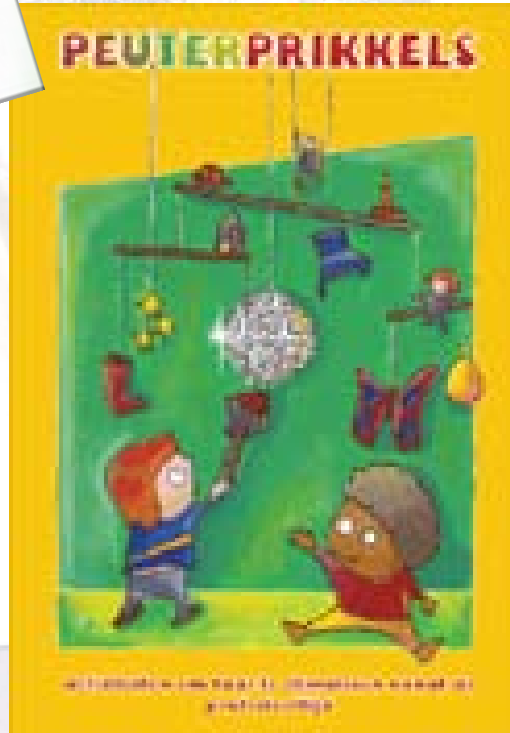
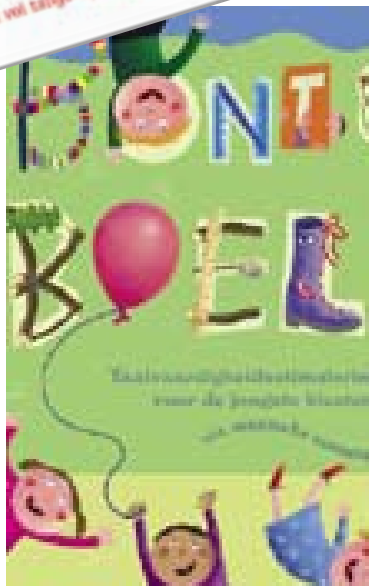
2. Expliciet taalaanbod

WEL SELECTEREN!

- woorden die voor een deel van de kleuters onbekend zijn
- functionele woorden, d.w.z. woorden die vaker voorkomen in de talige context waarmee kleuters te maken hebben
- woorden die passen in de context van de activiteit
- woorden die verwijzen naar concrete handelingen in de thuissituatie, zoals afwassen, bakken ...of in de schoolsituatie
- woorden die verwijzen naar objecten die je moet zien functioneren om ze te leren gebruiken
vb. rem, fototoestel
- woorden die nuttig zijn op school: groeien, smelten, meer , wegen...
- zelfstandige naamwoorden met de gepaste lidwoorden
- werkwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, bijwoorden en telwoorden

6. Nog meer over taal bij peuters en jongste kleuters

7. Bronnen

- Minimaal-maxitaal VBB-OCB
- Tatertaal : taalstimulering bij baby's en peuters vanuit prentenboeken (voor kinderopvang) CTenO
- Taalprikkels(kleuterschool): Uitgeverij De Boeck : Rituelen talig bekeken
- Website en artikels CTenO
- Allemaal taal: Abimo: over hoe taal stimuleren en ontwikkelen bij jonge kinderen
- Handboek taalbeleid basisonderwijs: Kris Van den Branden (Acco)

8. Evaluatie

Success is not the key to happiness.
 Happiness is the key to success.
If you love what you are doing, you will be successful.
POSITIVE MOTIVATION.net
Buddha

YES
 YOU
 CAN

